

Poslanica Jevrejima

Hristos je uzvišeniji od anđela

¹ Bog je mnogo puta i na mnogo načina govorio našim precima preko proroka,

² ali u ove poslednje dane progovorio nam je preko Sina, koga je odredio za vlasnika svega, čijim posredstvom je i svet stvorio.

³ On je odsjaj *Božije* slave, i verni odraz njegovoga bića, on koji sve održava silom svoje reči. Pa pošto izvrši očišćenje greha, sede u nebu s desne strane *Boga* veličanstvenoga.

⁴ Tako postade toliko moćniji od anđela, koliko mu Bog dade ime uzvišenije od njihovog.

⁵ Zar je kome od anđela ikad rekao:

„Ti si Sin moj,
danas si se meni rodio“,

i ponovo:

„Ja ću mu biti Otac,
a on će mi biti Sin“?

⁶ A zatim, kad je slao Prvorođenca na svet, reče:

„Neka mu se poklone svi anđeli Božiji.“

⁷ Za anđele, pak, kaže:

„On svoje anđele čini vetrovima*,
i svoje slugе ognjenim plamenovima.“

⁸ A za Sina kaže:

„Tvoj je presto, Bože, u veke vekova!

Žezlo je pravde žezlo tvoga carstva.

⁹ Voliš pravdu, a mrziš nepravdu.

* **1:7** *Vetrovima ili duhovima.*

Zato te je Bog, tvoj Bog,
pomazao uljem radosti,
više nego tvoje drugove.“

¹⁰ Takođe *kaže*:

„Ti si, Gospode, u početku utemeljio zemlju,
i nebesa su delo tvojih ruku.

¹¹ Ona će propasti, ali ti ćeš ostati,
i sve će se ishabati kao iznošena odeća.

¹² Složićeš ih kao ogrtač,
izmeniće se kao odeća.

A ti si *uvek* isti,
veku tvome *nigde* kraja nema.“

¹³ I kome je od anđela ikad rekao:

„Sedi meni s moje desne strane,
dok dušmane ne položim tvoje,
za tvoje noge postolje da budu“?

¹⁴ Nisu li svi *anđeli* – duhovi poslani od Boga da
služe onima koji treba da prime u posed spasenje?

2

Veliko spasenje

¹ Utoliko revnosnije treba da pazimo na ono što
smo čuli, da ne zalutamo.

² Jer ako se poruka koja je data posredstvom
anđela pokazala pouzdanom, te ako su oni koji
je nisu sledili primili zasluženu kaznu za svaki
prestup i svaku neposlušnost,

³ kako ćemo izbeći *kaznu* mi ako zanemarimo
toliko spasenje? Gospod je prvi propovedao to
spasenje, a nama su ga potvrdili oni koji su ga
slušali.

⁴ Bog ga je potvrdio znacima i čudima i delovanjem različitih sila, te razdeljivanjem Duha Svetoga po svojoj volji.

⁵ Bog, naime, nije anđelima pokorio budući svet o kome govorimo.

⁶ Neko je izjavio negde u *Pismu*:

„Šta je čovek da ga se sećaš,
šta li sin čovečiji da brineš za njega?

⁷ Ti si ga malo manjim od anđela učinio,
slavom i čašću njega si ovenčao,

⁸ njemu pod noge sve si pokorio.“

A to da mu je sve pokoreno, znači da nije ostalo ništa što bi mu se suprotstavljalo. Ipak, sada još uvek ne vidimo da mu je sve pokoreno,

⁹ ali zato vidimo Isusa, koji je za kratko bio učinjen manjim od anđela, ovenčanog slavom i čašću zbog smrti koju je pretrpeo, kako bi Božijom milošću iskusio smrt za sve.

¹⁰ Jer, priličilo je *Bogu*, posredstvom koga i radi koga sve postoji, da patnjama učini savršenim začetnika njihovog spasenja, kako bi mnogu decu uveo u slavu.

¹¹ Naime, i *Isus* koji čini ljude svetima, i oni koje on čini svetima, svi imaju istog *Oca*. Zato se ne stidi da ih nazove braćom

¹² kad kaže:

„Navestiću tvoje ime braći svojoj,
hvaliću te usred zbora.“

¹³ I ponovo:

„Ja ću se pouzdati u njega.“
I još:

„Evo mene i dece koju mi je dao Bog.“

¹⁴ A pošto deca dele zajedničku krv i telo, tako je i on postao kao oni, da smrću uništi onoga koji ima vlast nad smrću, to jest đavola,

¹⁵ te da izbavi one koji celog svog života robuju strahu od smrti.

¹⁶ Jer, jasno je da on nije došao da pomogne anđelima, nego Avrahamovom potomstvu.

¹⁷ Trebalo je, naime, da u svemu postane sličan svojoj braći, da bi bio milosrdni i verni Prvosveštenik koji služi pred Bogom za njih, kako bi okajao grehe naroda.

¹⁸ Pa pošto je i sam prošao kroz iskušenje dok je patio, u stanju je da pomogne onima koji prolaze kroz iskušenje.

Isus je uzvišeniji od Mojsija

3

¹ Stoga, sveta braćo, koji ste sudeonici u nebeskom pozivu, obratite pažnju na Isusa, Apostola i Prvosveštenika vere koju ispovedamo.

² On je bio veran *Bogu* koji ga je postavio u službu, kao što je i Mojsije bio veran *Bogu* koji ga je postavio nad celim domom svojim.

³ Ipak, *Isus* zaslužuje veću čast nego Mojsije, kao što i graditelj zaslužuje veću čast od kuće koju je sagradio.

⁴ Naime, svaka kuća ima graditelja, ali Bog je sve sagradio.

⁵ Mojsije je bio veran u *Božijem* domu kao sluga, da bi svedočio o stvarima koje će se tek objaviti.

⁶ Ali Hristos ima upravu nad domom *Božijim* u svojstvu Sina. A njegov dom smo mi, ako smelo održimo pouzdanje u nadu kojom se ponosimo.

⁷ Zato, kao što Duh Sveti kaže:

„Danas, kad glas njegov čujete,

⁸ tvrda srca ne budite,
kao kad se digla buna,
u pustinji u dan kušanja.

⁹ Oci vaši *mene* su kušali i izazivali,
iako su dela moja gledali četrdeset leta.

¹⁰ Tada planuh gnevom na onaj naraštaj
i rekoh: 'Vernosti nema u njima nikakve,
puteve moje oni ne poznaju.'

¹¹ U gnevu sam se tada zakleo:
'Neće oni ući u moj počinak.'“

¹² Braćo, pazite da kome od vas srce ne postane
zlo i neverno, pa da se okrene od živoga Boga.

¹³ Zato bodrite jedan drugog svakoga dana, dok
god se kaže „danas“, da koga od vas ne zavede
greh, te mu otvrdne srce.

¹⁴ Mi smo, naime, sudeonici Hristovi, samo ako
do kraja čvrsto održimo ono prvobitno pouzdanje
u Boga.

¹⁵ Kao što *Pismo* kaže:
„Danas, kad glas njegov čujete,
tvrda srca ne budite,
kao kad se digla buna.“

¹⁶ Ko su ti što su čuli *Božji glas*, a ipak se
pobunili? Nisu li to svi oni koje je Mojsije izveo iz
Egipta?

¹⁷ I na koga li se gnevio, ako ne na one koji su
sagrešili, čija su tela popadala po pustinji?

¹⁸ Kome drugom se zakleo da neće ući u počinak,
ako ne onima koji su bili nepokorni?

¹⁹ Tako vidimo da nisu mogli da uđu u *počinak*
zbog svoje nevere.

4

¹ Pazimo, dakle, da se, dok još traje obećanje o ulasku u njegov počinak, ne nađe da ga je neko od vas propustio.

² Naime, i nama je objavljena Radosna vest kao i njima, ali njima poruka nije bila na korist, jer nisu verom bili združeni sa onima koji su je poslušali.

³ U počinak, naime, ulazimo mi koji smo poverovali, kao što je *Bog* rekao:

„U gnevu sam se tada zakleo:

‘Neće oni ući u moj počinak.’“

Bog je ovo izrekao, iako su njegova dela bila dovršena još od postanka sveta.

⁴ Jer, negde je rečeno o sedmom danu ovako: „I počinu Bog u sedmi dan od svih svojih dela.“

⁵ A ovde je opet rečeno: „Neće oni ući u moj počinak.“

⁶ A pošto ostaje da neki uđu u *počinak*, i pošto oni koji su prvi čuli Radosnu vest nisu ušli zbog svoje nepokornosti,

⁷ *Bog* opet određuje jedan dan, jedno „danas“, kada nakon mnogo vremena govori preko Davida, kao što je rečeno:

„Danas, kad glas njegov čujete,

tvrdra srca ne budite.“

⁸ Jer, da ih je Isus *Navin* doveo do počinka, ne bi *Bog* nakon toga govorio o jednom drugom danu.

⁹ Prema tome, subotnji počinak ostaje Božijem narodu.

¹⁰ Naime, ko uđe u *Božiji* počinak, počnuo je od svojih dela, kao što je Bog počnuo od svojih.

¹¹ Stoga, ne štedimo truda da uđemo u taj počinak da ne bi ko pao kao oni zbog nepokornosti.

¹² Jer je reč Božija živa i delotvorna, oštija od svakog mača s dve oštrice. Ona duboko zaseca, te seže do spoja duše i tela, zglobova i moždine, pa sudi mislima i namerama srca.

¹³ Nema, naime, stvorenja koje se može sakriti od *Boga*. Sve je otkriveno i jasno onome kome moramo položiti račun.

Hristos – naš Prvosveštenik

¹⁴ Budući da imamo velikog Prvosveštenika koji je užišao na nebesa, Isusa, Sina Božijeg, držimo se čvrsto onoga što ispovedamo.

¹⁵ Jer, mi imamo Prvosveštenika koji je u stanju da saoseća sa našim slabostima, budući da je prošao kroz sva iskušenja kao i mi, ali nije sagrešio.

¹⁶ Stoga, pristupajmo s pouzdanjem prestolu milostivoga *Boga* da primimo milosrđe i nađemo milost u čas kad nam zatreba pomoć.

5

¹ Jer svaki Prvosveštenik koji se bira između ljudi, postavlja se da zastupa *ljude* pred Bogom, da prinosi darove i žrtve za grehe.

² On može da bude obziran prema onima koji su u neznanju i zabludi, zato što je i sam podložan slabostima.

³ Zbog toga on mora da prinosi žrtve za grehe kako za narod, tako i za sebe.

⁴ Tu čast niko ne može da prisvoji za sebe, nego ga Bog poziva u tu službu, kao što je to bio slučaj sa Aronom.

⁵ Tako ni Hristos nije sam sebi dao čast da bude Prvosveštenik, već ga je postavio onaj koji mu je rekao:

„Ti si Sin moj,
danas si se meni rodio.“

⁶ Tako i na drugom mestu kaže:

„Ti si dovek sveštenik
po redu Melhisedekovom.“

⁷ On je za vreme svog zemaljskog života uz glasni vapaj i suze, prineo molitve i prošnje *Bogu* koji ga je mogao spasti od smrti. I pošto je bio pokoran, Bog ga je uslišio.

⁸ Iako je bio Sin, kroz patnje se naučio da bude poslušan.

⁹ Pa postigavši savršenstvo, postao je začetnik večnog spasenja svima koji su mu poslušni,

¹⁰ te ga Bog proglasi Prvosveštenikom po redu Melhisedekovom.

Ukor primaocima poruke

¹¹ Ima još mnogo teško objašnjivih stvari o kojima treba da govorimo, ali ste postali lenji da slušate.

¹² I umesto da ste do sada već učitelji, ponovo vas treba poučavati osnovama Božije poruke. Još uvek vam je potrebno mleko, a ne čvrsta hrana!

¹³ Svako, naime, ko se hrani mlekom, ne snalazi se dobro u učenju o pravednosti, jer je dete.

¹⁴ Čvrsta hrana je za one zrele, čija su čula navikom izvežbana da razlikuju zlo i dobro.

6

¹ Zato ostavimo za sada početno učenje o Hristu i okrenimo se zrelijem učenju, ne vraćajući se na osnove: pokajanje od mrtvih dela, vera u Boga,

² učenje o krštenjima, polaganje ruku, vaskrsenje iz mrtvih i večni sud.

³ I o tome ćemo govoriti ako da Bog.

⁴ Ima, naime, onih koji su jednom bili prosvetljeni. Ali iako su iskusili nebeski dar primivši Duha Svetog,

⁵ iako su iskusili da je reč Božija dobra, iako su iskusili sile budućeg sveta,

⁶ ipak su napustili veru. Takve je nemoguće ponovo dovesti do pokajanja, jer oni time iznova razapinju Sina Božijeg i javno ga izvrću ruglu.

⁷ Zemlja, naime, koja upija vodu od čestih kiša koje padaju na nju i rađa rod koji je na korist onima za koje se obrađuje, prima blagoslov od Boga.

⁸ A *zemlja* koja rađa trnje i korov ništa ne vredi. Takva se bliži prokletstvu i završava u ognju.

⁹ Ipak, voljeni, premda govorimo ovako, uvjereni smo da stvari stoje bolje u vašem slučaju, i da vam predstoji spasenje.

¹⁰ Jer Bog nije nepravedan; on neće zaboraviti vaše delo i ljubav koju ste pokazali u njegovo ime, služeći verujućima, kao što im još uvek služite.

¹¹ Želimo, naime, da svako od vas pokaže revnost do kraja da bi se ispunilo ono čemu se nadate.

¹² Tako nećete postati lenji, nego ćete slediti primer onih koji kroz veru i strpljivost primaju u posed ono što je Bog obećao.

Pouzdanost Božijeg obećanja

¹³ Kada je Bog dao obećanje Avrahamu, dao ga je uz zakletvu. No, pošto nije imao ni u koga većeg da se zakune, zakleo se samim sobom,

¹⁴ rekavši: „Obilno ću te blagosloviti i silno te umnožiti.“

¹⁵ *Avraham* je bio strpljiv, i tako primio ono što mu je Bog obećao.

¹⁶ Jer ljudi se zaklinju onim što je veće, pa zakletvom potvrđuju ono što tvrde i tako okončavaju raspravu.

¹⁷ Tako je i Bog, želeći da u većoj meri pokaže primaocima obećanja nepromenljivost svoje odluke, potvrdio obećanje zakletvom.

¹⁸ To je učinio da bismo posredstvom ovih dvaju nepromenljivih činjenica, u kojima se Bog ne može prevariti, imali silnu utehu mi koji smo našli utočište, te da bismo se čvrsto držali nade koja je pred nama.

¹⁹ Ovu *nadu* imamo kao čvrsto i pouzdano sidro duše. Ona nas vodi iza *hramske* zavese,

²⁰ gde je Isus ušao da nas zastupa postavši večni Prvosveštenik po redu Melhisedekovom.

7

Hristos je Prvosveštenik po Melhisedekovom redu

¹ Naime, ovaj Melhisedek, salimski car, bio je sveštenik Boga Svevišnjega. On je izašao u susret Avrahamu koji se vraćao nakon svoje pobede nad kraljevima, i blagoslovio ga,

² a Avraham mu je dao desetak od svega. (*Melhisedek* u prevodu znači prvo „car pravednosti“, a car Salima znači „car mira“.)

³ O njegovom ocu i njegovoj majci, kao i o njegovim precima, *ne zna se* ništa. Takođe se *ne zna* ni kad se rodio ni kad je umro, ali pošto je sličan Sinu Božijem, ostaje zauvek sveštenik.

⁴ Pogledajte samo koliko je veliki onaj kome je naš rodonačelnik, Avraham, dao desetak od najboljeg plena.

⁵ Doduše, Zakon nalaže da i Levijevi potomci koji obavljaju sveštenučku službu uzimaju desetak od naroda, to jest, od svoje braće, iako i oni vode poreklo od Avrahama.

⁶ *Melhisedek* nije bio *Levijev* potomak, ali je dobio desetak od Avrahama i zatim ga blagoslovio, njega kome su data obećanja.

⁷ Neosporno je da veći blagosilja manjeg.

⁸ U prvom slučaju, desetak dobijaju sveštenici koji su smrtni ljudi, a u drugom *Melhisedek* za koga se tvrdi da je živ.

⁹ I moglo bi se reći da je *Levi*, koji inače uzima desetak, u stvari dao desetak preko Avrahama,

¹⁰ zato što je još uvek bio u telu svoga praoca kada mu je *Melhisedek* izašao u susret.

¹¹ Ako je, dakle, savršenstvo postignuto posredstvom levitskog sveštenstva, budući da je narod pod njim dobio Zakon, zar bi još postojala potreba da se pojavi sveštenik po redu *Melhisedekovom*, umesto po redu koji se naziva po *Aronu*?

¹² Naime, gde se menja sveštenstvo, tamo se menja i Zakon.

¹³ A *Isus*, za koga je ovo rečeno, pripada drugom plemenu – od koga niko nije služio kod žrtvenika.

¹⁴ Jasno je, naime, da naš Gospod potiče iz Judinog plemena o kome *Mojsije* nije ništa rekao kada je govorio o sveštenstvu.

¹⁵ Ovo postaje još očiglednije pojavom drugog sveštenika koji je sličan *Melhisedeku*.

¹⁶ On je postao sveštenik ne na osnovu odredbe koja se temelji na zakonu prirodnog nasleđa, već na sili neuništivog života.

¹⁷ Jer *Pismo* svedoči o njemu:

„Ti si doveka sveštenik
po redu Melhisedekovom.“

¹⁸ Ukinuta je, naime, stara zapovest jer je bila slaba i beskorisna.

¹⁹ A pošto Zakon nije ništa usavršio, uvedena je bolja nada kojom pristupamo Bogu.

²⁰ Ovo je *Bog* potvrdio uz zakletvu, dok sveštenici ulaze u službu bez zakletve.

²¹ Ali on je postao sveštenik uz zakletvu *Boga* koji mu je rekao:

„Gospod je dao zakletvu
i neće je povući:

”Ti si doveka sveštenik.”“

²² Samim tim je i Isus postao jamac boljeg saveza.

²³ Uz to, mnogi su prestali da budu sveštenici, jer ih je smrt prekinula u službi.

²⁴ Ali pošto *Hristos* ostaje doveka, njegovo sveštenstvo nikada ne prolazi.

²⁵ On može u potpunosti da spase one koji njegovim posredstvom pristupaju Bogu, jer zauvek živi da ih zastupa *pred Bogom*.

²⁶ Jer ovakav nam je Prvosveštenik i bio potreban – svet, bezazlen, neokaljan, odeljen od grešnika, i uzvišeniji od nebesa.

²⁷ On ne mora kao Prvosveštenici da prinosi žrtve za grehe svaki dan, prvo za sebe, a onda za narod. Ovo je učinio jednom za svagda prinevši sebe na žrtvu.

²⁸ Zakon, naime, postavlja za Prvosveštenike ljude koji su skloni slabostima, a reč zakletve, koja je došla posle Zakona, postavlja Sina koji je zauvek učinjen savršenim.

Novi savez nadvisuje Stari savez

8

¹ Glavno u ovom izlaganju jeste: imamo Prvosveštenika koji je seo s desne strane prestola Božijeg veličanstva na nebesima.

² On je službenik Svetinje i pravog Šatora koji je postavio Gospod, a ne čovek.

³ A pošto se svaki Prvosveštenik postavlja da prinosi darove i žrtve, bilo je neophodno da i ovaj Prvosveštenik ima šta da prinese.

⁴ Zaista, da je na zemlji, on ne bi ni bio sveštenik, zato što ima sveštenika koji po Zakonu prinose darove.

⁵ Oni služe u svetinji koja je tek slika i senka nebeske *Svetinje*. Jer kada je Šator trebalo podignuti, Mojsije je dobio stroga uputstva. *Bog mu* je rekao: „Gledaj da sve napraviš prema nacrtu koji ti je pokazan na gori.“

⁶ A sada je *Hristos* dobio uzvišeniju službu od njihove, pošto je i savez, čiji je on posrednik, bolji, budući da je utemeljen na boljim obećanjima.

⁷ Da je, naime, prvi savez bio besprekoran, ne bi bilo potrebno tražiti drugi.

⁸ Jer *Bog*, koreći svoj narod, kaže:
„Evo dolaze dani – govori Gospod –
kada ću sklopiti novi savez
s narodom izrailjskim

i s narodom Judinim.

⁹ To neće biti kao kad sam
sklopio savez sa njihovim ocima,
onoga dana kad sam ih uzeo za ruku
i izveo iz Egipta.

Ali pošto nisu bili verni mome savezu,
ni ja se nisam obazirao na njih – govori Gos-
pod.

¹⁰ Ovo je savez koji ću sklopiti
s narodom izrailjskim nakon tih dana, govori
Gospod:

staviću svoje zakone u njihov razum,
i upisaću ih u njihova srca.

Ja ću biti njihov Bog,
a oni će biti moj narod.

¹¹ Tada niko neće poučavati svoga sugrađanina
ili brata govoreći: 'Upoznaj Gospoda',
jer će me poznavati svi od malog do velikog.

¹² Jer smilovaću se nad njihovim nepravdama,
i neću se više sećati njihovih greha.“

¹³ Govoreći o novom *savezu*, *Bog* je proglasio
prvi *savez* zastarelim. A ono što zastareva, na putu
je da iščezne.

9

Nedelotvornost starog bogoslužnja

¹ Prvi *savez* je takođe imao pravedne zahteve za
bogoslužjenje i sagrađenu bogomolju.

² Šator je bio uređen tako da je u prvom delu
stajao svećnjak, sto i žrtveni hlebovi. Taj deo se zove
„Svetinja“.

³ Drugi deo Šatora, iza zaves, zove se „Svetinja nad svetinjama“.

⁴ Tu je stajao kadioni žrtvenik od zlata i Kovčeg saveza, sav optočen zlatom. U njemu je bila zlatna posuda sa manom i Aronov štap koji je bio procvetao, i ploče saveza.

⁵ Nad *Kovčegom* su stajali heruvimi slave, natkriljujući poklopac. O ovome nećemo sada podrobno govoriti.

⁶ Pošto je ovo uređeno ovako, sveštenici stalno ulaze u prvi *deo* Šatora da vrše bogoslužje.

⁷ U drugi *deo* Šatora ulazi samo Prvosveštenik, i to jednom godišnje, s krvlju žrtve koju prinosi za sebe i za grehe naroda učinjene u neznanju.

⁸ Time Sveti Duh pokazuje da put u Svetinju nad svetinjama još nije otvoren, budući da prvi Šator još postoji.

⁹ Ovo na slikovit način govori o sadašnjem vremenu, zato što žrtveni darovi i žrtve koje se prinos, ne mogu savršeno očistiti savest onoga koji služi *Bogu*,

¹⁰ pošto se tiču samo telesnih pravednih zahteva, jela, pića, i raznih obrednih pranja, koja traju samo do vremena kada će *Bog* uspostaviti bolji poredak.

¹¹ A Hristos je došao kao Prvosveštenik sa dobrima, te ušao kroz bolji i savršeniji Šator koji nije sagrađen ljudskom rukom, to jest, od tvorevine.

¹² Kada je, pak, ušao u Svetinju nad svetinjama, on nije prineo krv jarčeva i teladi, već sebe, prolivši sopstvenu krv, i tako postigao večno otkupljenje.

¹³ Jer, ako krv jarčeva i bikova i pepeo junice, kojim se škrope oni koji su obredno nečisti, posvećuje radi telesne čistoće,

¹⁴ koliko će više krv Hristova, koji je posredstvom večnog Duha prineo sebe neporočnog Bogu, očistiti našu savest od mrtvih dela, da služimo živome Bogu?

¹⁵ On je posrednik Novog saveza da bi oni koji su pozvani primili obećanje večnog poseda, pošto je podneo smrt radi otkupljenja od prestupa učinjenih u prvom savezu.

¹⁶ Naime, pri otvaranju testamenta*, treba napre da se potvrdi da je onaj koji ga je sastavio mrtav,

¹⁷ budući da testament postaje važeći tek po zaveštavaočevoj smrti. Sve dok je zaveštavalac živ, *testament* ne važi.

¹⁸ Zato je i prvi savez postao punovažan prolivanjem krvi žrtve.

¹⁹ Naime, kad je Mojsije izgovorio sve zapovesti celom narodu u skladu sa Zakonom, uzeo je krv teladi i jaraca s vodom, skerletnom vunom i isopom, te poškropio knjigu i sav narod.

²⁰ *Onda* je rekao: „Ovo je krv saveza koji vam je Bog odredio.“

²¹ Krvlju je takođe poškropio Šator i sve bogoslužbene posude.

²² Uistinu, po Zakonu se skoro sve čisti krvlju, to jest, bez prolivanja krvi nema oproštenja.

Hristova krv uklanja grehe

* **9:16** U Novom zavetu se ista reč upotrebljava za *zavet*, ili *savez*, i za *testament*.

²³ Potrebno je, dakle, da se predmeti koji su načinjeni po uzoru na nebeske stvari očiste na ovaj način, ali nebeske stvari zahtevaju bolje žrtve od ovih.

²⁴ Jer, Hristos nije ušao u rukotvorenu Svetinju, koja je tek predstava prave *Svetinje*, nego u sâmo nebo, da se sad pojavi pred Bogom za nas.

²⁵ Prvosveštenik svake godine ulazi u svetinju i prinosi životinjsku krv. A Hristos nije ušao tamo da prinese sebe više puta,

²⁶ jer bi u tom slučaju morao više puta od postanka sveta da pretrpi patnju. On se pojavio sada, na svršetku vekova, da svojom žrtvom ukloni grehe jednom za svagda.

²⁷ Ljudima je određeno da jednom umru, i da zatim izađu na *Božiji* sud.

²⁸ Isto tako će se i Hristos, pošto je jednom prinet da ponese grehe mnogih, pojaviti po drugi put ali ne zbog greha, nego da donese spasenje onima koji ga željno iščekuju.

10

¹ Naime, pošto je Zakon tek senka budućih dobara, a ne i sam oblik stvari, on ne može jednim te istim žrtvama, koje se svake godine iznova prinose, usavršiti one koji pristupaju *Bogu*.

² Ako, dakle, oni koji su jednom očišćeni od greha ne bi više imali osećanje krivice za greh, onda se žrtve ne bi više prinosile.

³ Ovako, žrtve svake godine podsećaju na grehe,

⁴ zato što krv bikova i jaraca ne može da ukloni grehe.

⁵ Zato ulazeći u svet, *Hristos* govori:

„Žrtve i prinose nisi poželeo,
ali si mi *zato* telo pripravio;

⁶ u žrtvama svespalnicama
i žrtvama za greh nisi uživao.

⁷ Tada rekoh: 'Evo, dolazim,
da izvršim volju tvoju, Bože,
jer je tako napisano za mene u svitku.“

⁸ Gore kaže: „Žrtve i prinose nisi poželeo, niti si
u svespalnicama i žrtvama za greh uživao“ (*ovo je
rekao iako se žrtve prinose po Zakonu*).

⁹ Onda nastavlja: „Evo, dolazim da izvršim tvoju
volju.“ Time ukida prvo da bi uveo drugo.

¹⁰ A mi smo posvećeni tako što je Isus Hristos
prineo svoje telo jednom za svagda.

¹¹ Svaki sveštenik, doduše, svakodnevno vrši
svoju službu prinoseći uvek iznova iste žrtve, koje
nikada ne mogu potpuno ukloniti grehe.

¹² A Hristos je jednom prineo *sebe* za grehe i
zauvek seo s desne strane Bogu.

¹³ On tamo čeka sve dok njegovi neprijatelji ne
budu postavljeni za postolje njegovih nogu.

¹⁴ Jer, on je jednom žrtvom zauvek doveo do
savršenstva one koji su posvećeni.

¹⁵ A i Sveti Duh nam svedoči *o tome* pošto je
rekao:

¹⁶ „Ovo je savez koji ću sklopiti sa njima,
nakon tih dana, govori Gospod:
staviću svoje zakone u njihova srca,
i upisaću ih u njihov um,

¹⁷ i neću se više sećati njihovih greha i bezakonja.“

¹⁸ A kad su gresi oprošteni, žrtve se više ne prinose.

Nadmoćnost vere

Podsticanje na istrajnost

¹⁹ Prema tome, braćo, imamo punu slobodu da uđemo u *Svetinju nad* svetinjama po krvi Isusa,

²⁰ koji nam je otvorio novi i živi put kroz zavesu, to jest, *kroz* svoje telo.

²¹ I *budući da imamo* velikog Sveštenika *koji služi* nad domom Božijim,

²² pristupajmo *Bogu* s iskrenim srcem i s verom punom pouzdanja, pošto su nam srca očišćena od zle savesti, a tela oprana čistom vodom.

²³ Stoga se čvrsto držimo nade koju ispovedamo, jer je veran onaj koji je obećao.

²⁴ Usredsredimo se na to da podstičemo jedan drugoga na ljubav i dobra dela.

²⁵ Ne napuštajmo svoju zajednicu, kao što neki običavaju, nego ohrabrujmo jedni druge, tim pre što i sami vidite da se približava dan *Gospodnji*.

²⁶ Naime, ako svojevoljno grešimo i nakon što smo primili znanje o istini, nema te žrtve *koja će ukloniti* grehe.

²⁷ Za takve ostaje samo strašno iščekivanje Suda i jarnosni oganj koji će proždreti protivnike.

²⁸ Jer, kad neko prestupi Mojsijev Zakon, bez milosti umire na osnovu svedočenja dva ili tri svedoka.

²⁹ A zamislite samo koliko će strožu kaznu primiti onaj koji prezre Sina Božijeg i smatra nečistom krv saveza kojom je posvećen, te uvredi Duha milosti?

³⁰ Mi, naime, poznajemo onoga koji je rekao: „Moja je osveta, ja ću uzvratiti“ i: „Gospod će suditi svome narodu.“

³¹ Strašno je pasti u ruke živoga Boga!

³² Sećajte se prošlih dana, kada ste, tek prosvetljeni, postojano podneli mnoge nevolje i patnje.

³³ S jedne strane ste bili javno izloženi vređanju i nevoljama, s druge ste se i sami pridružili onima s kojima se tako postupalo.

³⁴ Vi ste, naime, učestvovali u patnjama onih koji su utamničeni, i s radošću prihvatili kada su vam otimali imovinu, znajući da imate bolju i trajniju imovinu.

³⁵ Zato ne gubite svoje pouzdanje koje donosi veliku nagradu.

³⁶ Vama je, naime, potrebna istrajnost da činite Božiju volju kako biste mogli da primite ono što je Bog obećao.

³⁷ „Jer još malo, vrlo malo,
pa će doći onaj koji dolazi,
i neće zakasniti.

³⁸ A moj pravednik će živeti od vere,
a ako li odstupi,
moja duša neće uživati u njemu.“

³⁹ A mi nismo oni koji odstupaju na sopstvenu propast, nego oni koji veruju da sačuvaju svoju dušu.

11

¹ A vera je ostvarenje onoga čemu se nadamo, dokaz o stvarnosti koju ne vidimo.

² Po njoj su, naime, naši preci dobili priznanje.

³ Na osnovu vere shvatamo da je svet uređen Božijom rečju, i to tako da je vidljivo postalo od nevidljivog.

⁴ Na osnovu svoje vere je Avelj prineo ugodniju žrtvu Bogu nego Kajin, pa je dobio priznanje da je

pravedan, jer je Bog prihvatio njegovu žrtvu. Po svojoj veri on još uvek govori, iako je mrtav.

⁵ Na osnovu svoje vere je Enoh bio vaznet, tako da nije iskusio smrt. Njega nisu našli, jer ga je Bog uzeo. A pre nego što je bio vaznet, dano mu je priznanje da je ugodio Bogu.

⁶ Naime, bez vere je nemoguće ugoditi *Bogu*, jer onaj koji pristupa Bogu treba da veruje da on postoji i da nagrađuje onoga koji ga traži.

⁷ Na osnovu svoje vere je Noje bio upućen u još neviđene stvari, pa je sa strahopoštovanjem sagradio plovilo da spase svoje ukućane. Svojom verom je osudio svet na propast, te je tako primio od Boga pravednost koja se zasniva na veri.

⁸ Na osnovu svoje vere je Avraham poslušao Boga koji ga je pozvao da ode u kraj koji je trebalo da primi u posed. Otišao je iako nije znao kuda da ide.

⁹ Verom se nastanio kao stranac u obećanoj zemlji i živeo pod šatorom u tuđini. Tako su živeli i Isak i Jakov, naslednici istog obećanja.

¹⁰ *Avraham* je, naime, očekivao grad koji ima čvrste temelje, čiji je graditelj i tvorac Bog.

¹¹ Na osnovu svoje vere je Sara, nerotkinja, dobila moć da stvara potomstvo, iako više nije bila u dobu za rađanje, jer je smatrala vernim Boga koji joj je dao obećanje.

¹² Tako se od jednoga, skoro mrtvog čoveka, izrodilo *potomstvo*, „brojno kao zvezde na nebu i neizmerno kao pesak na morskoj obali.“

¹³ Svi su oni umrli s verom, ne primivši stvari koje je Bog bio obećao. Oni su ih izdaleka nazreli i

pozdravili ih, te priznali da su stranci i došljaci na zemlji.

¹⁴ Naime, oni koji tako govore pokazuju da traže pravu domovinu.

¹⁵ Uistinu, da su mislili na zemlju iz koje su izašli, oni bi našli priliku da se tamo i vrate.

¹⁶ Ali oni sada čeznu za boljom *domovinom*, to jest, onom nebeskom. Zato se Bog ne stidi da se nazove njihovim Bogom, jer je on pripremio grad za njih.

¹⁷ Na osnovu svoje vere je Avraham, kada ga je Bog stavio na kušnju, prineo Isaka *na žrtvu*. Avraham je prineo svoga jedinca, iako je prihvatio obećanja za njega

¹⁸ Bog je, naime rekao: „Preko Isaka će se tvoje potomstvo nastaviti.“

¹⁹ On je bio uveren da je Bog u stanju da podigne Isaka iz mrtvih, i takoreći, dobio ga je natrag.

²⁰ Na osnovu svoje vere je Isak blagoslovio Jakova i Isava u pogledu budućnosti.

²¹ Na osnovu svoje vere je Jakov, na samrti, blagoslovio oba sina Josifova, pa se, oslonjen na svoj štap, duboko naklonio.

²² Na osnovu svoje vere je Josif, na samrti, napomenuo o izlasku Izrailjaca *iz Egipta* i zapovedio *da se tom prilikom ponesu njegove kosti*.

²³ Na osnovu vere svojih roditelja je Mojsije bio sakriven tri meseca. Videli su, naime, da je dete lepo, pa se nisu plašili careve zapovedi.

²⁴ Na osnovu svoje vere je Mojsije, kada je odrastao, odbio da se nazove „sinom faraonove ćerke“.

²⁵ Radije je izabrao da se zlopiti sa Božijim narodom, nego da za kratko uživa u grehu.

²⁶ Zlopačenje radi Hrista smatrao je većim bogatstvom od sveg egipatskog blaga, jer je očekivao nagradu.

²⁷ Na osnovu svoje vere je odbacio Egipat i nije se uplašio carevog gneva, jer se držao Nevidljivoga, kao da ga vidi.

²⁸ Na osnovu svoje vere je proslavio Pashu, i uredio da se dovraci poprskaju krvlju, da se Pogubitelj ne bi dotakao prvorodenaca.

²⁹ Na osnovu svoje vere je prošao kroz Crveno more kao po suvoj zemlji. Kad su Egipćani pokušali isto, podavili su se.

³⁰ Na osnovu vere *Izrailjaca* pali su zidovi Jerihona, pošto su ovi sedam dana obilazili oko njih.

³¹ Na osnovu svoje vere je Rahava, bludnica, primila uhode s mirom, pa nije poginula sa onima koji su bili neposlušni *Bogu*.

³² I šta još da kažem? Ponestalo bi mi vremena kada bih počeo da govorim o Gedeonu, Varaku, Samsonu, Jeftaju, Davidu, Samuilu i prorocima.

³³ Oni su verom pobedili carstva, postigli pravdu, dobili što je *Bog* obećao i zatvorili usta lavovima.

³⁴ Oni su ugasili razbuktali oganj, izbegli oštrici mača, dobili snagu u slabosti, postali jaki u boju, tuđinske vojske naterali u beg,

³⁵ a žene su dobile natrag svoju rodbinu iz mrtvih. Drugi su, iako mučeni, odbili da budu oslobođeni, da bi dobili bolje vaskrsenje.

³⁶ Drugi su, opet, doživeli poruge i batine, a uz to i okove i tamnicu.

³⁷ Neki su bili kamenovani, prestrugani, ubijeni mačem, potucali se obučeni u ovčiji kožuh i kozju kožu, oskudevali, trpeli, zlopatili se.

³⁸ Oni kojih svet nije bio dostojan, tumarali su pustinjama i gorama, i krili se po pećinama i jamama u zemlji.

³⁹ Ipak, svi oni, koji su zbog svoje vere našli priznanje *u Svetom pismu*, nisu primili ono što je Bog obećao.

⁴⁰ To je zbog toga što je Bog predvideo za nas nešto bolje, a to je da oni, zajedno sa nama, dođu do savršenstva.

12

¹ Budući da smo okruženi tolikim oblakom svedoka, odbacimo svaki teret i greh koji nas sputava, te postojano trčimo trku koja nam predstoji.

² Uprite pogled na Isusa, začetnika i dovršitelja *naše vere*! On je zbog radosti, koja mu je sledovala, prezreo sramotu i podneo patnje na krstu, te seo s desne strane Božijeg prestola.

³ Promislite samo koliko je neprijateljstvo on podneo od strane grešnika, da vi ne budete obeshrabreni i da ne klonete.

⁴ Još se niste usprotivili do krvi u borbi protiv greha.

⁵ A zaboravili ste i ohrabrenje koje vam je upućeno kao deci:

„Sine moj, ne uzimaj olako Gospodnji odgoj,
i ne kloni kada te on kori,

⁶ jer Gospod kori onog koga voli,
i tuče svakog koga prihvata za sina.“

⁷ Podnesite stoga *Božiji* odgoj, *jer* Bog postupa s vama kao sa *svojom* decom. Kakvo je, naime, to dete koje otac ne odgaja?

⁸ A ako vas ne odgaja, kao što se sva deca *odgajaju*, onda ste kopilad, a ne *njegova* deca.

⁹ Dakle, ako smo poštovali svoje očeve po telu, koji su nas odgajali uz kažnjavanje, nećemo li se mnogo više pokoravati našem duhovnom Ocu da bismo živeli?

¹⁰ Naši očevi su nas za kratko vreme odgajali kako im se svidelo, a Bog nas odgaja na dobro, da učestvujemo u njegovoj svetosti.

¹¹ Ipak, čini se da svaka vaspitna mera u ovom trenutku donosi više žalosti nego radosti, ali kasnije rađa plod koji donosi mir i pravednost onima koji su odgojeni na taj način.

¹² Zato uspravite klonule ruke i učvrstite klecava kolena.

¹³ Poravnajte staze za svoje stope, da se slabe noge ne iščaše, već da se iscele.

Služite Bogu sa strahom i trepetom

¹⁴ Nastojte da budete u miru sa svima, i radite na svome posvećenju, bez kojeg niko neće videti Gospoda.

¹⁵ Gledajte da niko ne bude lišen Božije milosti, da ne iznikne kakav koren gorčine koji će izazvati nevolje i zaraziti mnoge.

¹⁶ Vodite računa da se među vama ne nađe neki bludnik ili bezbožnik, kao Isav, koji je za jedno jelo prodao svoje prvorodstvo.

¹⁷ Vi znate da je nakon toga hteo da dobije očev blagoslov, ali je bio odbijen, jer mu nije pružena

prilika da ispravi ono što je učinio, iako ju je sa suzama tražio.

¹⁸ Vi, naime, niste pristupili opipljivoj *gori* zažarenoj od ognja, svoj u tami, pomrčini i oluji,

¹⁹ prilikom čega se začuo zvuk trube i glas koji je progovorio. Narod koji je taj glas čuo, molio je da im se više ne govori,

²⁰ jer nisu mogli da podnesu zapovest: „Ako i zver dotakne goru, biće zasuta kamenjem.“

²¹ Taj prizor je bio tako strašan da je i sam Mojsije rekao: „Upлашен sam i drhtim.“

²² Pristupili ste, naime, gori Sion i gradu živoga Boga, nebeskom Jerusalimu, te hiljadama anđela i svečanom zboru.

²³ *Vi ste pristupili* Crkvi prvenaca čija su *imena* zapisana na nebu, Bogu koji je sudija svih ljudi, i duhovima savršenih pravednika.

²⁴ *Vi ste pristupili* posredniku Novog saveza, Isusu, i škropljenoj krvi koja govori rečitije od Aveljeve *krvi*.

²⁵ Pazite da ne uskratite poslušnost onome koji govori! Jer ako nisu izbegli *kaznu* oni koji su se oglušili o onoga koji ih je opominjao na zemlji, kako ćemo izbeći *kaznu* mi, ako se odvratimo od onoga koji *nas* opominje s neba?

²⁶ Njegov glas je tada potresao zemlju, a sada obećava: „Još jednom ću uzdrmati ne samo zemlju, nego i nebo.“

²⁷ A to „još jednom“ ukazuje na uklanjanje onoga što je uzdrmano, to jest, onoga što je stvoreno, da ostane ono što se ne može uzdrmati.

²⁸ I pošto primamo Carstvo koje se ne može uzdrmati, zahvaljujmo Bogu, te mu sa zahvalnošću služimo da mu ugodimo, s poštovanjem i strahom.

²⁹ Jer, „Bog tvoj, oganj je koji spaljuje.“

13

Podsticanje na predani hrišćanski život

¹ Bratoljublje i dalje upražnjavajte.

² Gostoljubivost ne zanemarujte, jer su neki, i ne znajući, ugostili anđele.

³ Sećajte se onih koji su u tamnici, kao da ste i vi sami utamničeni. Sećajte se zlostavljanih, jer i sami prolazite kroz isto.

⁴ Brak *neka* svi poštuju, a supružnici *neka* budu verni jedno drugome, jer će Bog suditi bludnicima i preljubnicima.

⁵ Klonite se ljubavi prema novcu, budite zadovoljni onim što imate, jer *Bog* je rekao:

„Nikada neću odstupiti od tebe

nit ću te ostaviti.“

⁶ Zato možemo smelo da kažemo:

„Gospod je moj pomoćnik, neću se bojati;

šta mi može učiniti čovek?“

⁷ Sećajte se svojih vođa koji su vam propovedali reč Božiju. Razmotrite kako su živeli i umrli, te podražavajte njihovu veru.

⁸ Isus Hristos je isti juče, danas i doveka.

⁹ Pazite da vas ne zavedu razna tuđa učenja. Jaćajte srce milošću Božijom, jer je to dobro, a ne propisima o hrani od kojih nisu imali koristi oni koji su ih se pridržavali.

¹⁰ Mi imamo žrtvenik sa kojeg nemaju prava da jedu oni koji vrše službu u Šatoru.

¹¹ Naime, tela životinja, čiju krv Prvosveštenik unosi u Svetinju kao žrtvu za greh, spaljuju se izvan tabora.

¹² Stoga je i Isus, da bi posvetio narod svojom krvlju, podneo patnju izvan *gradskih* kapija.

¹³ Izađimo, stoga, k njemu izvan tabora i ponesimo njegovu sramotu.

¹⁴ Jer mi nemamo stalni grad na zemlji, nego tražimo onaj koji je u budućnosti.

¹⁵ *Hristovim* posredstvom, dakle, prinosimo stalno hvalu Bogu *kao* svoju žrtvu, to jest, plod usana koje ispovedaju njegovo ime.

¹⁶ Ne zanemarujte zajedništvo i dobročinstva, jer takve žrtve ugađaju Bogu.

¹⁷ Slušajte svoje vođe i pokoravajte im se, jer oni bdiju nad vašim dušama kao oni koji će polagati račun za njih. Zato gledajte da to čine s radošću, a ne s uzdisanjem, jer vam to ne bi bilo na korist.

¹⁸ Molite se za nas. Mi smo, naime, uvereni da imamo čistu savest, budući da nastojimo da se u svemu dobro vladamo.

¹⁹ Utoliko vas više molim da činite ovo, da bih vam se što brže vratio.

²⁰ A Bog mira, koji je izveo iz mrtvih velikog Pastira ovaca, Gospoda našeg Isusa, zapečativši večni savez njegovom krvlju,

²¹ neka vas osposobi za svako dobro *delo* tako da činite njegovu volju, te da on čini među vama što je njemu ugodno, posredstvom Isusa Hrista, kome večna slava od sad i doveka. Amin.

Završna reč i pozdrav

²² Molim vas, braćo, da prihvatite ovu reč ohrabrenja, koju sam ukratko napisao.

²³ Znajte da je naš brat Timotej oslobođen. Ako uskoro dođe, posetiću vas zajedno s njim.

²⁴ Pozdravite sve vaše vođe i sve svete. A vas pozdravljaju *verujući* iz Italije.

²⁵ Milost *neka je* sa svima vama. Amin.

Biblica® Novi srpski prevod, slobodna prava
The Holy Bible in the Serbian language, Latin script:
Biblica® Novi srpski prevod, slobodna prava

copyright © 2005 2017 Biblica, Inc.

Language: Српски/ Srpski (Serbian)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Novi srpski prevod, slobodna prava™

Autorska prava © 2005, 2017 Biblica, Inc.

Biblica® Open New Serbian Translation™

Copyright © 2005, 2017 by Biblica, Inc.

„Biblica“ je zaštićeni znak registrovan od strane Biblica, Inc u Zavodu za patente i žigove Sjedinjenih Američkih Država. Koristi se sa dozvolom.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trade-mark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Creative Commons License

Ovo Sveti pismo ili „Delo“ je dostupna pod međunarodnom licencom Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 (CC BY-SA). Da biste videli ovu licencu, posetite <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> | <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> ili pošaljite pismo na adresu: Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, SAD.

“Biblica” je zaštićeni znak registrovan od strane Biblica, Inc. Svaki put kada koristite žig Biblica®, morate da imate pisanu dozvolu od Biblica, Inc. Imate dozvolu da kopirate i distribuirate ovo delo, sve dok ga ne menjate i zadržavate naslov kakav jeste, koji uključuje zaštićeni znak „Biblica®“. Promena ili prevođenje ovog dela će stvoriti izvedeno delo, koje će zahtevati da uklonite zaštićeni znak Biblica®. Kada objavite ovo izvedeno delo, morate da navedete koje ste promene napravili tamo gde ljudi mogu da ih vide, na primer na internet stranici. Takođe, morate da pokažete odakle je originalno delo: „Originalno delo Biblica, Inc. je besplatno dostupno na www.biblica.com fi <https://open.bible>.“

Bez obzira da li koristite ovo delo bez promena ili napravite izvedeno delo, izjava o autorskim pravima mora da bude navedena na naslovnoj strani ili strani o autorskim pravima dela/proizvednog dela na sledeći način:

Biblica® Novi srpski prevod, slobodna prava™

Autorska prava © 2005, 2017 Biblica, Inc.

Biblica® Open New Serbian Translation™

Copyright © 2005, 2017 by Biblica, Inc.

„Biblica“ je zaštićeni znak registrovan od strane Biblica, Inc u Zavodu za patente i žigove Sjedinjenih Američkih Država. Koristi se sa dozvolom.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Takođe, morate da ponudite svoj izvedeni rad koristeći istu licencu (CC BY-SA) i pravila.

Ukoliko želite da obavestite Biblicu, Inc. u vezi sa vašim prevodom ovog dela, molimo vas da nas kontaktirate na <https://open.bible/contact-us>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> | <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: “The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible.”

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Novi srpski prevod, slobodna prava™

Autorska prava © 2005, 2017 Biblica, Inc.

Biblica® Open New Serbian Translation™

Copyright © 2005, 2017 by Biblica, Inc.

„Biblica“ je zaštićeni znak registrovan od strane Biblica, Inc u Zavodu za patente i žigove Sjedinjenih Američkih Država. Koristi se sa dozvolom.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at open.bible/contact-us.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.

- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 20 May 2025 from source files dated 21 May 2025

b57e665f-db1e-586a-8f9f-488f99e19ac3